

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Summaries in English

N.A.

Citation

Summaries in English. (1995). Summaries in English. *Acta Politica*, 30: 1995(2), 253-260. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3450363>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3450363>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Uit de Nederlandse Kring voor Wetenschap der Politiek

Politicologenetmaal 1995: 1 en 2 juni

Het jaarlijkse politicologenetmaal zal ditmaal plaatsvinden op 1 en 2 juni. Plaats van handeling is wederom het conferentie-oord 'Kontakt der Continenten' te Soesterberg. Het etmaal zal aanvangen op donderdagmiddag. Eenieder die tijdens het etmaal in één der workshops een paper wenst te presenteren dient zo spoedig mogelijk in contact te treden met de organisatie van de betreffende workshop. Voor alle belangstellenden geldt: deelname aan het etmaal dient te worden aangekondigd via een aanmeldingsformulier! Nader informatie over de workshops kunt u inwinnen bij de workshoporganisatoren. Voor algemene informatie over het etmaal kunt u zich wenden tot het secretariaat van de Kring. Bij het secretariaat zijn tevens aanmeldingsformulieren verkrijgbaar (tel. 020 - 5252765, fax 020 - 5252086). Hieronder volgt een overzicht van de workshops die dit jaar zullen worden georganiseerd, alsmede een korte aankondiging van de plenaire bijeenkomst op de donderdagavond.

Workshops (donderdagmiddag en vrijdag de gehele dag):

1. Beleid en politieke cultuur

De cultuur van een politieke setting, opgevat als het geheel van waarden, normen en opvattingen over hetgeen de politiek moet doen en de wijze waarop dat gedaan moet worden, is van invloed op de aanvaarding of de verwerping van beleidsvoorstellen. Daardoor zijn beleidsactoren vaak genoodzaakt hun voorstellen te beargumenteren op een wijze die de indruk wekt dat deze de politieke cultuur recht doen. Centraal in deze workshop staat de relatie tussen de politieke cultuur en de handelingsperspectieven en het gedrag van actoren die bij het beleid zijn betrokken.

Doel van de workshop:

Het aan de orde stellen van vragen als:

- Hoe is de heersende politieke cultuur (in een bepaalde politieke setting) inhoudelijk te duiden? Is er sprake van cultuurverandering en zijn er verschillen in cultuur tussen en binnen beleidssectoren, landen of andere eenheden?
- Hoe groot zijn de verschillen tussen de politieke cultuur en de handelingsperspectieven en het gedrag van actoren?
- Welke invloed heeft de politieke cultuur op de argumentatie, de presentatie en de aanvaarding of de verwerping van beleidsvoorstellen?

- Welke invloed heeft de politieke cultuur (of de discrepanties tussen cultuur en handelingsperspectieven en gedrag) op de effecten van beleid?

Organisatie:

Dr. Oscar van Heffen en dr. Pieter-Jan Klok, Universiteit Twente, Faculteit Bestuurskunde, Vakgroep Bestuur en Beleid, Postbus 217, 7500 AE Enschede, tel. 053-894054/3246

2. Toepassingen van de culturele theorie in de Nederlandse politicologie

In plaats van preferenties en belangen als niet nader bevroegbare elementen uit de 'datakrans' van sociale theorievorming te aanvaarden, pretendeert de culturele theorie een verklarend kader te bieden voor het ontstaan en voortbestaan van individuele en groepsvoorkeuren. Daarnaast probeert zij uitspraken te doen over de gevolgen van de institutionalisering van bepaalde voorkeuren en waarden voor de (on)mogelijkheden van een duurzame sociale orde. De culturele theorie raakt vele theoretische debatten die in de politicologie al jaren gaande zijn: de (ir)relevantie van de belangenpolitieke en rationele keuze-benaderingen, de oplossing van het actor/structuur vraagstuk, de houdbaarheid van de waarde-feit dichotomie, de relevantie van korte vs. lange termijn overwegingen in politiek, bestuur en beleid, het in kaart brengen van de normatief-ideologische elementen in de beleidstheorie en bestuursconcepties, de indeling van het gehele politieke spectrum op de links-rechts dimensie vs. andere indelingsdimensies en typologieën, etc. De culturele theorie is in de politicologie gelanceerd door Wildavsky (Douglas & Wildavsky, *Risk and Culture*, 1982; Wildavsky, *Choosing preferences by constructing institutions: a cultural theory of preference formation*, 1987). Recentelijk is een aantal samenhangende inleidingen in de culturele theorie verschenen, met telkens duidelijke uitlopers naar politicologische theorievorming. Tevens zijn er meerdere proefschriften in voorbereiding die cultureel-theoretische noties toepassen.

Doel van de workshop:

Het in kaart brengen en bespreken van verschillende toepassingen van de culturele theorie op politicologische vragen. Gestreefd wordt naar plaatsing van papers als artikel of bundeling van de bijdragen in een 'special issue' van een wetenschappelijk tijdschrift of in een te publiceren bundel. Om deze reden dienen papers (inclusief noten en verwijzingen) de grens van 6000 woorden niet te overschrijden.

Organisatie:

Prof. dr. R. Hoppe, Universiteit van Amsterdam, Vakgroep Bestuurskunde, Oudezijds Achterburgwal 237, 1012 DL Amsterdam, fax 020 - 5252086, e-mail hoppe@sara.nl.

3. Nieuwe media en democratie

Computers, elektronische netwerken, databanken, interactieve cds, faxen, modems, teletekst; een samenleving zonder deze producten is nauwelijks meer voorstelbaar. De opkomst van deze nieuwe media raakt vrijwel alle maatschappelijke sectoren. Ook in de politiek wordt steeds vaker gebruik gemaakt van toepassingen van nieuwe media. Het faxvlugschrift van de PvdA, de mailinglist van GroenLinks op het World Wide Web, de SP-alarmlijn, de Digitale Stad, raadsinformatiesystemen, Parac en de politieke barometer van NOVA zijn hiervan slechts enkele voorbeelden. De verschillende toepassingen van nieu-

we media beïnvloeden het verloop van processen van informatie-verzameling, -verwerking, -bewerking en -verzending. Waar 'informatie' een grondstof van de politiek is, mag worden verondersteld dat de opkomst van nieuwe media van kwalitatief betekenis is voor het politieke proces.

Doel van de workshop:

Vanuit een theoretische invalshoek bespreken van de betekenis van nieuwe media voor het politieke proces. Aandacht schenken aan de verschillende praktische toepassingen die in het politieke proces worden gebruikt.

Organisatie:

Paul Depla en Pieter Tops, Katholieke Universiteit Brabant, Sectie Bestuurskunde, Postbus 90153, 5000 LE Tilburg, tel. 013-662982/8138, e-mail Depla@Kub.nl of Tops@Kub.nl

4. Verkiezingen en politieke communicatie

De workshop concentreert zich op de rol die verkiezingen spelen in moderne westerse democratieën. Daarbij wordt gestreefd naar een zo breed mogelijke benadering van electorale verschijnselen. Dit betekent dat naast de min of meer vaststaande onderwerpen zoals de verklaring van opkomst en partijkouze, ook veel tijd wordt ingeruimd voor onderwerpen die door verkiezingsonderzoekers in zeker opzicht als minder gangbaar kunnen worden beschouwd. Bij dit laatste kan onder meer worden gedacht aan politieke communicatie rondom verkiezingen, de legitimerende werking van verkiezingen, de effecten van politieke campagnes en de politieke gevolgen van verkiezingen.

Doel van de workshop:

Het aan de orde stellen van een veelheid van onderwerpen, betrekking hebbende op de rol van verkiezingen in moderne westerse democratieën. In het bijzonder kan worden gedacht aan analyses die op enigerlei wijze verband houden met de Provinciale Statenverkiezingen van 8 maart 1995 of met één of meer verkiezing(en) uit het 'Superwahljahr' 1994. Analyses met betrekking tot eerdere en/of andere verkiezingen worden echter evenzeer op prijs gesteld. Dit geldt in het bijzonder voor analyses met betrekking tot verkiezingen en/of politieke communicatie in andere gebieden of landen (Vlaanderen, Wallonië, Duitsland, etc.). De opzet van de workshop gaat uit van een zekere variatie in de mate van uitgewerktheid van de te presenteren papers. Naast min of meer volledig uitgewerkte artikelen zijn ook al of niet embryonale 'position papers', onderzoeksopzetten of concept-hoofdstukken van proefschriften van harte welkom. Naast actieve deelname van senior-onderzoekers wordt tevens gerekend op een grote participatie van de jonge leden van de discipline (aio's, studenten).

Organisatie:

Dr. Hans Anker, Katholieke Universiteit Nijmegen, Vakgroep Politicologie, Postbus 9108, 6500 HK Nijmegen, tel. 080-613021, e-mail u209047@hnykun11.

5. Nationalisme

Het onderwerp van de workshop betreft één van de belangrijkste politiek institutionele en culturele ontwikkelingen in Europa: nationalisme. Nationalisme kent vier verschijningsvormen: nationalisme als politieke ideologie/theorie/filosofie, nationalisme als politieke beweging, nationalisme als natie-vorming gekoppeld aan staatsvorming en nationa-

lisme als een politieke attitude van individuen. Belangrijke vragen zijn: Wat is nationalisme? Is er inderdaad sprake van groei van nationalisme in Europa? En: hoe kan nationalisme en de eventuele groei ervan worden verklaard?

Doel van de workshop:

De workshop biedt de deelnemers de gelegenheid nieuwe theoretische inzichten en recente empirische data te presenteren en aan referenten voor te leggen voor een kritische reflectie en discussie. Bijdragen over nationalisme in elk van de bovengenoemde verschijningsvormen zijn welkom. Zowel theoretische als empirische bijdragen kunnen worden gepresenteerd. Voorkeur wordt gegeven aan recent afgesloten studies. Voorstellen voor papers dienen voor 1 april a.s. te worden gezonden aan de organisatoren.

Organisatie:

Dr. Henk Dekker en dr. Koen Koch, Rijksuniversiteit Leiden, Vakgroep Politieke Wetenschappen, Wassenaarseweg 52, 2333 AK Leiden, tel. 071-273936, fax 071-273815, e-mail DekkerH@Rulfs.w.Leidenuniv.nl.

6. Het Nederlands belang?

Uitgangspunt van deze workshop zou moeten zijn het hernieuwen, dan wel voortzetten van het debat over de vraag of er bij de bepaling (en herijking) van het Nederlands buitenlands beleid nog wel kan worden uitgegaan van het begrip 'Nederlands (nationaal) belang'. Het gaat daarbij zowel om het begrip 'nationaal belang' als analytisch begrip bij de bestudering van het buitenlands beleid, als ook om de praktische toepasbaarheid ervan, niet in de laatste plaats in de nabije toekomst.

Doel van de workshop:

De doelstelling van de workshop is het bespreken van de volgende vragen.

- Is er in het verleden sprake geweest van een dergelijk Nederlands, nationaal belang? Hoe kan dat worden aangeduid? Is het veranderd?
- Is het Nederlands, nationaal belang aan het vervagen of verdwijnen, bijvoorbeeld gezien a) het einde van de Koude Oorlog, b) het ontstaan van de Europese Unie?
- Welke consequenties hebben bovengenoemde conclusies voor het in de toekomst te voeren buitenlands beleid?
- Welke consequenties zouden kunnen worden getrokken voor de constitutionele organisatie en arbeidsdeling op het terrein van de buitenlandse politiek? Is in dit licht de heersende arbeidsdeling en de status van het ministerie van Buitenlandse Zaken een anachronisme aan het worden?

Organisatie:

Dr. Duco Hellema, Universiteit van Amsterdam, Vakgroep Internationale Betrekkingen en Volkenrecht, Oudezijds Achterburwal 237, 1012 DL Amsterdam, tel. 020 - 5252169, fax: 020 - 5252086.

7. Opkomst en ondergang (?) van de maakbare samenleving

Wetenschappelijke bezinning op de lotgevallen van het idee en de praktijk van een 'maakbare samenleving' is dringend geboden. Het is opvallend hoezeer het concept van de 'maakbare samenleving' in politieke discussies als stoplap functioneert, terwijl politico-logische reflectie tot op heden lijkt te ontbreken. Wat zijn de historische wortels van het idee van een 'maakbare samenleving' (van Verlichtingsideeën tot moderne planningsge-

dachten)? Welke wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen hebben de 'maakbare samenleving' (on)mogelijk gemaakt? Hoe verhouden ideeën over de maakbaarheid van de samenleving zich tot de veranderbaarheid van de mens? Welke invloed heeft de wetenschap gehad op de popularisering van het idee van een 'maakbare samenleving' en welke invloed heeft de politiek gehad op het discrediteren van dit concept in samenleving én wetenschap? Hoe verhoudt de Nederlandse discussie over en praktijk van een 'maakbare samenleving' zich tot vergelijkbare discussies en praktijken in het buitenland (bijv. het Franse planisme)? Al deze vragen zijn niet alleen interessant, maar kunnen ook vanuit verschillende politicologische invalshoeken worden beantwoord.

Doel van de workshop:

Het vergroten van het inzicht in de ontwikkeling van ideeën over en praktijken van een 'maakbare samenleving' en het verspreiden van deze inzichten door publicatie van (bewerkte) papers. Mensen die aan de workshop willen deelnemen maar niet in de gelegenheid zijn om een paper te schrijven, kunnen zich natuurlijk ook aanmelden, al dan niet als co-referent.

Organisatie:

Dr. Jan Willem Duyvendak, Amsterdamse School voor Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek, Oude Hoogstraat 24, 1012 CE Amsterdam, tel. 020-5252159, e-mail a71503jd@hasara11.bitnet.

8. Internationale Politieke Economie

Internationale Politieke Economie (IPE) is de studie van het samenspel van economische en politieke factoren in de internationale betrekkingen. Hoewel voortdurend in theoretische debatten verwickeld, delen beoefenaars van IPE de opvatting dat er een integratie nodig is van inzichten uit de economie en de politicologie om de internationale betrekkingen te kunnen begrijpen, waarbij tevens door het merendeel wordt benadrukt dat dit begrip zowel een studie op het internationale als op het nationale niveau vereist. Drie hoofdstromen uit de Internationale Betrekkingen (IB) keren terug in IPE (realisme/economisch nationalisme, pluralisme/liberalisme en structuralisme/Marxisme). Daarnaast heeft IPE verschillende scholen voortgebracht, zoals Politics of International Economic Relations, de States & Markets-benadering en structuralistische, neo-Gramsciaanse en feministische benaderingen.

Doel van de workshop:

Het doen plaatsvinden van een debat over de identiteit en status van IPE ten opzichte van de IB en de politicologie. Heeft IPE een eigen onderwerp van onderzoek en een eigen methodologie? Heeft de theorievorming binnen IPE vooral geresulteerd in updating van het Realisme en uitbreiding van het Realistische onderzoeksprogramma? Is IPE een reactie op veranderingen in de aard van de IB? Geeft het daarbij een ander antwoord op ontologische en epistemologische kwesties in de IB? Belangrijke vragen die aan de orde kunnen worden gesteld, omvatten onder andere:

- (de geschiedenis van) het denken over politiek en economie, de relatie tussen staat en markt, op het gebied van de door Susan Strange onderscheiden waarden veiligheid, welvaart en vrijheid (States and Market, 1994);
- theorieën over conflict en samenwerking in IPE;
- de waarde van het begrip structurele macht;
- de links tussen binnenlands beleid, buitenlands (economisch) beleid en de internationale (economische) orde;

- thema's in IPE als: monetaire relaties en financiering, handel, investeringen en multinationale ondernemingen, technologie en kennis, energie/olie, economic statecraft, milieu, etc.;
- vergelijkende Politicologie en IPE;
- 'gender' en IPE.

Organisatie:

Dr. Ko Colijn, Erasmus Universiteit, Vakgroep Politicologie, Postbus 1738, 3000 DR Rotterdam (tel. 010-4082049/071-172139, fax 010-4527061); Drs. Monika Sie Dhian Ho, Rijksuniversiteit Leiden, Vakgroep Politieke Wetenschappen, Postbus 9555, 2300 RB Leiden (tel. 071-273379/010-4657506, fax 071-273815) en Dr. Bertjan Verbeek, Vrije Universiteit Amsterdam, Vakgroep Politicologie en Bestuurskunde, De Boelelaan 1081C, 1081 HV Amsterdam (tel. 020-4446822/4202192, fax 020-4446820).

9. Elkaar de maat nemen: processen van bestuurlijke schaalvergroting en -verkleining

Op een aantal terreinen lijkt in ons land een effectief regionaal bestuur (vooral rondom de grote steden) te ontbreken. Verschillende gemeenten hebben de laatste jaren geprobeerd door middel van onderlinge samenwerking een effectievere schaal te vinden. Andere middelen om in het 'regionale gat' te voorzien zijn gemeentelijke herindeling en de regiovorming rondom de grote steden. Met de vorming van de stadsprovincies is het einde van de 'stad Rotterdam' en de 'stad Amsterdam' in zicht. Welke vorm de bestuurlijke herindeling ook krijgt, het roept talloze vragen op. Vragen die betrekking hebben op de input en output van het overheidsbeleid, maar ook op de proceskant. We kunnen ons afvragen welke consequenties de vorming van een nieuw regionaal bestuur heeft voor de taken en het beleid van de lagere overheden. Wordt de bestuurskracht van het lokaal en regionaal bestuur vergroot? Op grond van welke argumenten wordt een bepaalde schaal-grootte voorgestaan? Welke gevolgen hebben de schaalvergrotingsprocessen voor de gemeentelijke dienstverlening aan de burger? Wat vinden de burgers van deze processen? M.a.w. zijn de processen van schaalvergroting voldoende democratisch ingebed? Zijn referenda een geschikt middel om de mening van de bevolking over dit soort vraagstukken te peilen? Zal de burger zich wel met zo'n nieuwe provincie verbonden voelen?

Doel van de workshop:

Inventariseren van recent afgerond, lopend en voorgenomen onderzoek op bovenstaand terrein. Bieden van een forum voor wetenschappers en praktijkmensen en nagaan of het onderzoek het probleemveld dekt of dat belangrijke vragen blijven liggen.

Organisatie:

Dr. G.H.J.M. Neelen, Dr. M.J.E.M. van Dam, Dr. A.C. Wille, Dr. J. Berveling, Rijksuniversiteit Leiden, Vakgroep Bestuurskunde, Postbus 9555, 2300 RB Leiden, tel. 071-273742/3888, fax 071-273979.

Plenaire bijeenkomst (donderdagavond):

Of het nu gaat om de aanleg van een trambaan door een industriewijk, de vergoeding van reproductierechten of de aanleg van de Betuwelijn; de uitkomst van overheidsbeleid is vaak volstrekt onvoorspelbaar. Besluiten worden door het veranderen van de politieke windrichting in de ijskast gezet of geheel teruggedraaid. Voor de Sectie praktijkpolitico-

logen is dit aanleiding op het Politicologenetmaal een forumdiscussie te organiseren over de stelling:

'Overheidsinstanties zijn als zakelijke gesprekspartner niet betrouwbaar.'

Uiteraard zal deze stelling ook worden gezien vanuit andere gezichtspunten dan die van de teleurgestelde ondernemer. Interessant is bijvoorbeeld de bestuursrechtelijke invalshoek: er bestaat tenslotte een verschil tussen 'proefballonnen', beleidsvoornemens, plannen en aangelegene verplichtingen. Ook is zowel vanuit wetenschappelijke als vanuit politieke invalshoek de vraag boeiend in hoeverre overheidsinstanties dezelfde besluitvormingsmechanismen moeten volgen als het bedrijfsleven. In hoeverre kan/mag de overheid een ingeslagen koers veranderen en onder welke omstandigheden? Is voorts de stelling vooral een uitdrukking van vermeende cultuurverschillen tussen politiek en bedrijfsleven of is er meer aan de hand? Tenslotte kan de stelling ook worden bekeken vanuit praktijkvoorbeelden als 'public-private-partnerships' en de privatisering van voormalige staatsbedrijven als PTT, NS en SDU.

Mededelingen

Wijziging kernredactie

Met ingang van dit nummer heeft prof.dr. R.H. Lieshout, na een lidmaatschap van tien jaar, de kernredactie van *Acta Politica* verlaten. De redactie bedankt hem voor het vele werk dat hij gedurende zijn redactielidmaatschap heeft verricht voor het tijdschrift. Sinds oktober 1993 maakt dr. C.W.A.M. Aarts als vervanger van Lieshout deel uit van de kernredactie.